

Utlåtande Rotel I (Dnr 2016/001732)

Lokalt tiggeriförbud

Motion (2016:118) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) beskriver i en motion till kommunfullmäktige en problematisk utveckling gällande uppkomst av olagliga boplatser, med omfattande städ- och saneringsinsatser som konsekvens. Motionärerna beskriver att de har en nollvision mot olagliga boplatser. Vidare lyfts problemet med tiggeriet på Stockholms gator och torg, som motionärerna beskriver varken är värdigt, eller en hållbar väg till försörjning.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Exploateringsnämnden, Socialnämnden, Trafiknämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att ett totalt förbud mot tiggeri i Stockholms stad inte ligger i linje med Stockholms stads verksamhetsmål (4.3) att Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering.

Exploateringsnämnden konstaterar att de ansvarar för kvartersmark och mark som inte är detaljplanelagd. Tiggeri förekommer i allmänhet på allmän plats, det vill säga gator och torg.

Socialnämnden avstyrker motionen då nämndens uppfattning är att en kriminalisering av tiggeri inte är någon lösning för de utsatta EU- och tredjelandsmedborgarnas situation. Socialtjänstlagen ger kommunerna ansvar och möjlighet att ta det yttersta ansvaret för de människor som vistas i kommunen och det innebär ansvar för att lindra nöd för människor i utsatta situationer.

Trafiknämnden konstaterar att dess uppdrag att hålla rent försvåras dagtid och nattetid genom dessa utsatta människors uppehållande på gångbanor och trottoarer, men att själva tiggeriet knappast är ett problem utifrån renhållarperspektivet. Vidare konstaterar nämnden att en förändring av lagstiftningen såsom föreslås skulle innebära långtgående inskränkningar av den enskildes frihet. Därtill kommer frågan hur ett sådant förbud skulle övervakas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser att det uppkommer olägenheter i samband med att fattiga EU-medborgare bosätter sig på platser på stadens mark.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser inte att ett förbud mot tiggeri i stadens ordningsföreskrifter ensamt skulle avhjälpa situationen eftersom tiggeri har sitt ursprung i fattigdom och utsatthet. Detta kräver långsiktigt arbete på både nationell och internationell nivå. Vidare anser nämnden att upprätthållandet av ett tiggeriförbud borde vara ett uppdrag för polisen, inte för ordningsvakter samt att eventuella konsekvenser av avhysning vid tiggeri är svårt att överblicka.

Södermalms stadsdelsnämnd konstaterar att om det blir aktuellt med en översyn av regelverket kring tiggeri på nationell nivå är nämndens uppfattning att frågan behöver belysas ur olika aspekter då tiggeri är en del av en större fråga om fattigdom och utsatthet och det behöver tas ett helhetsgrepp kring frågan.

Mina synpunkter

Samhället ska aldrig acceptera att människor lever under en sådan extrem fattigdom att de tvingas tigga och förlita sig på andras välgörenhet för att klara sin försörjning. Det är varje lands ansvar att ombesörja och säkerställa att medborgarna lever under drägliga levnadsförhållanden, att de har möjlighet att försörja sig genom arbete samt att de inte utsätts för diskriminering. Det är ett ansvar som tyvärr inte alltid tas av länder, vilket har lett till att människor som

levt i utsatthet och fattigdom lämnar sina hemländer för att kunna försörja sig i andra länder, i vissa fall genom under en period samla in pengar. Under 2014 såg socialförvaltningen att antalet EU-medborgare som befann sig i Stockholm och levde i utsatthet ökade men de senaste två åren har antalet varit konstant och förvaltningen menar att ingen ökning sker.

Jag ser inte att motionsförslaget är en långsiktig lösning på människors utsatthet. Åtgärder behöver vidtas i de länder där utsattheten är som störst. Att i de lokala ordningsföreskrifterna skriva in ett allmänt förbud mot tiggeri är varken görligt eller aktuellt. Länsstyrelsen i Skåne beslutade år 2017 att upphäva ändringarna som Vellinge kommun gjort i sina lokala ordningsföreskrifter. Länsstyrelsen påpekade i sitt upphävningsbeslut att föreskrifter inte får lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Länsstyrelsen menade även att insamlande av pengar inte i sig orsakar störning i den allmänna ordningen och att den nya föreskriften strider mot ordningslagen. Länsstyrelsens beslut bekräftades i en dom av förvaltningsrätten i Malmö i början av 2018.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:118) om lokalt tiggeriförbud av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Under den socialdemokratiskt ledda majoritetens styre av Stockholm har situationen med illegala boplatser i offentliga miljöer eskalerat och blivit ohållbar. Boplatser fortsätter att spridas och personal tvingas att städa efter att människor utträttat sina behov exempelvis på förskolors lekplatser. Det är såväl omänskligt som sanitärt oacceptabelt. Ett tiggeriförbud handlar inte, till skillnad från vad som retoriskt påstås i debatten, om att blunda för människors utsatthet eller att tro att det går att förbjuda fattigdom. Tvärtom. Att försörja sig genom att tigga, att etablera boplatser på annans

mark eller att utträta sina behov på lekplatser och i parker är oacceptabelt ur såväl ett mänskligt som socialt och sanitärt hänseende.

Att från det offentliga stå överksam inför denna utveckling kan inte på något sätt påstås vara en lösning för att bryta utanförskap. Moderaterna anser att det är regeringens ansvar att se över rådande regelverk och ge möjlighet till kommuner att utfärda lokala tiggeriförbud. Denna reglering bör vara tydlig om vad som är att betrakta som förbjudet tiggeri och vad som inte klassas som tiggeri. Ett tydligt regelverk gör att alla kommuner agerar lika och skapar inget rum för tolkningar. Förslagets effekter ska utvärderas efter ett år, innan beslut om permanent lagstiftning görs.

En annan aspekt som Socialdemokraterna blundar inför är att många av de som tigger utnyttjas av kriminella nätverk. Enligt polismyndigheten har det också skett en kraftig ökning gällande människohandel för tiggeriändamål. Detta bekräftas även i en rapport från socialnämnden i Stockholms stad som visar att andelen tiggeriärenden i förhållande till sexuell exploatering har ökat till 14 ärenden jämfört med hälften året innan.

Vi instämmer i att förbud mot tiggeri inte i sig utgör en permanent lösning på den utmaning vi ser. Vi anser dock att det är ett verktyg som delvis kan behöva användas för att kortsiktigt komma tillrätta med de mest akuta problemen. På längre sikt krävs givetvis andra åtgärder för att komma åt grundorsaken till problematiken. Det handlar främst om att utsatta EU-medborgare måste behandlas med respekt och fritt från diskriminering i sina hemländer. Ett tiggeriförbud kan inte stå som en ensam lösning, exempelvis kan sanktioner riktas mot medlemsländer som utsätter sin befolkning för diskriminering och förtryck.

På grund av att den socialdemokratiskt ledda majoriteten har varit handlingsförlamad i frågan om olagliga boplatser befinner vi oss i en ohållbar situation. Att låta tiggeriet fortgå och utanförskapet växa är inte acceptabelt, varken för de människor som tigger eller för övriga invånare i vår stad. Frågan om utsatta EU-medborgare sträcker sig över Stockholms och Sveriges gränser. Det är viktigt att ta in hela vidden av problemet utan skygglappar. Att tillåta tiggeri och illegala boplatser löser varken utsatthet, fattigdom eller utnyttjande av människor. Motionen bör därför bifallas.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vår utgångspunkt är att värna om den enskilda människans frihet och värdighet och den fria rörligheten, i enlighet med svensk lag. Stockholms stad ska fortsätta att ta ett socialt ansvar på hemmaplan, och samtidigt vara en röst för långsiktiga lösningar på EU-nivå.

Vi säger nej till förslag om att förbjuda tiggeri eller inskränka den fria rörligheten. Vi välkomnar initiativ från enskilda och civilsamhället för att på olika sätt förbättra situationen för utsatta EU-migranter. Vi ställer oss bakom de akutboenden, bland annat

Vinternatt, som staden har bidragit till att inrätta. Vi vill också framhålla vikten av att lagar upprätthålls, bosättningar på allmän eller annans mark utan lov är inte tillåtna och ska beivras.

Den enda långsiktiga lösningen är att EU-migranternas hemländer, i dagsläget främst Rumänien och Bulgarien, gör upp med djupt rotad diskriminering, korruption och underutveckling och garanterar sina medborgare grundläggande sociala rättigheter och goda livschanser.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 11 april 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Markus Nordström och Lars Jilmstad (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) med hänvisning till Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) enligt följande.

Tiggeriet som vi i hundra år kämpat för att få bort från stadens gator har genom brist på handlingskraft tyvärr blivit en permanent del av stadsmiljön och vardagen. Som en konsekvens har vi idag hundratals olagliga bosättningar i Sverige som beräknas inhysa tusentals personer. Att bo i kåkstäder på en parkeringsplats eller i skogen och tigga på svenska gator är ovärdigt och oacceptabelt och inte en långsiktig väg ut ur fattigdom

eller utanförskap. Det rör sig om sårbara personer som ofta lever i fattigdom i sina hemländer. Ibland är de utsatta för diskriminering men är även offer för kulturella strukturer inom gruppen som motsätter sig integration med majoritetssamhället.

Ett förbud som motionen föreslår anser vi dock vara fel väg att gå för att komma åt problemet. Det är svårt att se hur ett förbud i praktiken skulle realiseras och risken är stor att fel människor skulle drabbas. Likaså är risken stor att tiggeri skulle bytas ut mot annan form av pengainsamlade verksamhet som snarare skulle ske under jord eller bakom lykta dörrar.

Bryr man sig om EU-migranternas livssituation måste man hitta långsiktiga lösningar. Dessa långsiktiga lösningar finns inte i att leva på tiggeri eller diverse kriminella aktiviteter i Sverige. EU måste hjälpa till med att bygga upp fungerande strukturer och myndigheter i fattiga EU-länder. Det europeiska samarbetet vilar på den fria rörligheten – utan den förlorar EU sitt existensberättigande. Men den fria rörligheten gäller inte tiggeri utan arbete och studier. Vi borde lära av Köpenhamn där utsatta EU-medborgare som vill återvända till sina hemländer får hjälp att kontakta sociala myndigheter i hemlandet. Det civila samhället behöver ett tydligare politiskt stöd, såväl ekonomiskt som moraliskt. Kommunerna måste ges större frihet att använda sina ordningsstadgor för att få bort det organiserade tiggeriet i anslutning till näringsverksamheter. Genom lagstiftning som motverkar ett kortsiktigt destruktivt beteende som fördjupar fattigdomen och misären hjälper vi målgruppen på lång sikt.

Remissammanställning

Ärendet

Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) yrkar i en motion till kommunfullmäktige att kommunstyrelsen ges i uppdrag att hemställa hos regeringen om att se över regelverket och tillåta kommuner att införa lokala tiggeriförbud.

Moderaterna i Stockholms stad avser att arbeta för att hemställa hos regeringen att se över rådande regelverk och därmed ge kommuner möjlighet att införa lokala tiggeriförbud. Ett sådant regelverk menar de måste vara tydligt avgränsande om vad som kategoriseras som olaga tiggeri och vad som inte är olaga tiggeri. Vidare anför de att det är viktigt med en tydlig lagstiftning och gränsdragning som hindrar oklarheter och olika tolkningar runt om i landet samt att flera andra länder runt om i Europa har infört motsvarande regelverk.

I motionen anförts att Stockholms stad måste fortsätta arbeta aktivt med att tillämpa en strikt nollvision mot olagliga boplatser, samt på EU-nivå verka för långsiktiga lösningar i de berörda individernas hemländer. Det är också viktigt att kommunerna ges verktyg för att upprätthålla regelverket och Moderaterna kommer för detta ändamål verka för att ordningsvakter ska ges mandat att upprätthålla ordningsföreskrifter och tiggeriförbud.

Moderaterna föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- Att kommunstyrelsen ges i uppdrag att hemställa hos regeringen om att se över regelverket och tillåta kommuner att införa lokala tiggeriförbud.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 februari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

På senare år har antalet EU-medborgare som tillfälligt är i Sverige ökat. Situationen för dessa människor är både problematisk och sårbar. De flesta som kommer till

Sverige för att tigga gör det frivilligt, men det förekommer organiserad brottslighet med koppling till tiggeri, bland annat människohandel och utpressning.

Regeringen tittar för närvarande på åtgärder för att få stopp på tiggeriet eftersom att det är en utsatt och omänsklig situation tiggarna befinner sig i. Det är av vikt att lagstiftningen utformas så att det blir tydligt för kommunerna hur de ska agera och att det därmed inte riskerar finnas tolkningsutrymme för kommunspezifika hanteringar. Stadsledningskontoret anser att Sveriges kommuner bör agera enligt samma principer i frågan om tiggeri men vill dock understryka att ett totalt förbud mot tiggeri i Stockholms stad inte är i linje med Stockholms stads verksamhetsmål att *Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering (4.3)*. Stockholm stad deltar i dialog med utsatta EU-medborgares hemländer gällande enskilda ärenden som aktualiserats inom socialtjänsten. Syftet med detta är att länderna där personerna är hemmahörande ska ta större ansvar och vidta åtgärder för att deras egna medborgare ska ha möjlighet att leva på lika villkor i sina hemländer.

I 2014 års människohandelsutredning (Ju 2014:22) och slutbetänkandet *Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer (SOU 2016:42)* föreslås en rad förändringar i bestämmelserna om bland annat människohandel med skärpt straffansvar. Människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp och stadsledningskontoret ser positivt på föreslagna förändringar.

För att uppnå en stärkt och ökad samverkan samt utvecklad samordning på området har Regeringen uppdragit åt Länsstyrelsen i Stockholms län att stärka samverkan och utveckla samordningen mellan de aktörer som möter utsatta EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige och som saknar uppehålls rätt. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att revidera sin vägledning om EU-rätten och socialt bistånd samt ta fram stöd till socialtjänsten i ärenden som rör barn till utsatta EU-medborgare. Vidare har regeringen presenterat ett åtgärds paket som innehåller insatser för ökad samverkan inom EU och samarbetsavtal med Rumänien och Bulgarien. Avtalen omfattar områden som barnrätt, jämställdhet och sociala frågor. Ytterligare en åtgärd som Regeringen utreder närmare är huruvida det ska krävas tillstånd för tiggeriverksamhet.

I motionen lyfts olagliga bosättningar som ett stort problem kopplat till tiggeri. I samband med departementspromemorian *Remiss av Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17)*, ställde sig Stockholms stad i huvudsak bakom förslagen som ska möjliggöra ett nytt tydligare och mer effektivt förfarande genom särskild handräckning. Förslagen i remissen kommer enligt plan att träda i kraft en 1 april 2017.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att motionen (2016:118) anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 mars 2017 följande.

1. Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Abit Dundar (L), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret ansvarar för kvartersmark och mark som inte är detaljplanelagd. Tiggeri förekommer i allmänhet på allmän plats, det vill säga gator och torg. Kontoret har inga ytterligare synpunkter på förslagen i motionen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 februari 2017 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Tiggeri på gator och andra offentliga platser i svenska städer är en aktuell fråga som diskuteras flitigt i media och samhällsdebatten i stort. Frågan kring hur vi ska förhålla oss till de individer som försörjer sig genom tiggeri är dock inte självklar.

Socialnämnden betonade i sitt remissvar på tidigare motion (2015:12) om tiggeriförbud, ändring av stadens allmänna ordningsföreskrifter att ett tiggeriförbud inte är en lösning vare sig på kort eller på lång sikt. Att kriminalisera tiggeri är enligt förvaltningens uppfattning ingen hållbar lösning på problemet. Utbildning, arbete, bostad och sociala reformer utgör grunden för vårt välfärdssamhälle.

De flesta som tigger i Stockholm idag är EU- och tredjelandsmedborgare. Socialnämndens EU-team arbetar uppsökande riktat till dessa grupper och en av deras arbetsuppgifter är att informera om rättigheter och skyldigheter i Sverige och Stockholm. Staden kan dock inte lösa den sociala situationen för dessa individer. Däremot kan Sverige på nationell nivå medverka till att sätta press på myndigheter i respektive land att hantera den situation som finns där och bidra till sociala lösningar på såväl kort som lång sikt.

Det är angeläget att staden fortsätter arbetet med att i samverkan med andra myndigheter tydliggöra ansvarsfördelningen kring de utsatta EU- och tredjelandsmedborgare som vistas i staden. På så sätt kan insatserna bli effektiva och rättssäkra samtidigt som vi värnar om socialt utsatta personer och ger dem det stöd som är möjligt utifrån bland annat socialtjänstlagens bestämmelser.

Även om majoriteten av de socialt utsatta individer som försörjer sig genom tiggeri i Stockholms stad är EU- och tredjelandsmedborgare förekommer även tiggeri bland svenska medborgare och stockholmare. Det är högst angeläget att staden och dess socialtjänst fortsätter arbetet med att stötta och värna om dessa individer och hjälpa dem mot en hållbar försörjning.

Socialtjänstlagen ger kommunerna ansvar och möjlighet att ta det yttersta ansvaret för de människor som vistas i kommunen. Det innebär bland annat ansvar för att lindra nöd för människor som befinner sig i utsatta situationer. EU- och tredjelandsmedborgare som vistas i staden har inte tillgång till samma sociala skydds- och trygghetsnät som övriga svenska medborgare. Det stöd som stadens socialtjänst kan erbjuda målgruppen är begränsat till bistånd i den akuta situationen, utifrån individuell nödprövning. Förvaltningen anser det angeläget att bemöta de socialt utsatta individer som försörjer sig genom tiggeri med respekt och verka för social förändring, snarare än att bestraffa. Införandet av lokala tiggeriförbud osynliggör snarare problematiken och försvårar ett rättssäkert och effektivt socialt arbete med målgruppen. Förvaltningen avstyrker således motionärernas förslag att hemställa hos regeringen om att se över regelverket och tillåta kommuner att införa lokala tiggeriförbud.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 mars 2017 att trafiknämnden överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Patrik Silverudd (L), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 februari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret har stor förståelse för den komplexitet som omgärdar frågan om fattiga och utsatta EU-medborgares uppehållande i de offentliga rummen där grundproblematiken utgörs av en synnerligen svår social situation.

Detta utlåtande har, utifrån kontorets uppdrag och kompetens, begränsats till att i huvudsak redogöra för de driftkonsekvenser som uppkommer och gör på intet sätt anspråk på att belysa de sociala och ekonomiska aspekter som ligger bakom att fattiga EU-medborgare kommer till staden.

Trafikkontorets uppdrag att hålla rent försvåras dagtid dels genom dessa utsatta människors uppehållande på gångbanor och trottoarer, dels till följd av att ansemliga mängder säckar, kartonger mm förvaras på dessa platser. Nattetid försvåras städning och renhållning till följd av att människor nattvilar i parker, på gångbanor och under broar.

Kontoret kan konstatera att detta sammantaget föranleder ett större renhållningsbehov, men själva tiggeriet är knappast ett problem utifrån renhållarperspektivet.

Kontoret delar motionens uppfattning att det idag saknas rättsliga förutsättningar att införa tiggeriförbud i de lokala ordningsföreskrifterna. Kontoret kan vidare konstatera att en sådan förändring av lagstiftningen skulle innebära långtgående inskränkningar av den en-skildes frihet. Därtill kommer frågan hur ett sådant förbud skulle övervakas. Kontorets erfarenhet är att polisen redan idag har begränsade resurser att övervaka att ordningslagen och stadens lokala ordningsföreskrifter följs.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår trafiknämnden att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 9 mars 2017 följande.

1. Detta tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (alla MP), Claes Elmgren m.fl. (alla S), Hanna Egeltoft (V) och Jessica Sjönell (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonathan Lindgren (KD), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att det uppkommer olägenheter i samband med att fattiga EU-medborgare bosätter sig på platser på stadens mark.

Klagomål har inkommit från medborgare som i första hand påpekar de sanitära olägenheterna som uppstått i samband med bosättningarna.

Inom ramen för de lokala brottsförebyggande samverkansgrupperna har även framkommit att affärsinnehavare känt viss otrygghet då man upplevt tiggande personer som påträngande.

I övrigt har gatutiggeriet i sig inte påverkat förvaltningens arbete och har inte medfört direkta klagomål från medborgarna till förvaltningen.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 2 februari 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (alla M) som anförde följande. Stadsdelsnämnden bifaller motionen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter (beslutade i kommunfullmäktige 2 november 2015) ges kommunen rätt att närmare reglera vad som gäller för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Grundläggande bestämmelser om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats finns i 3 kap. ordningslagen (SFS 1993:1617).

I Socialtjänstlagen regleras kommunens yttersta ansvar för att säkerställa att enskilda får det stöd och hjälp som de behöver; människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlika levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Socialtjänstlagen omfattar personer med medborgarskap, uppehållstillstånd eller med uppehållsrätt i Sverige.

Förvaltningen anser inte att ett förbud mot tiggeri i stadens ordningsföreskrifter ensamt skulle avhjälpa situationen eftersom tiggeri har sitt ursprung i fattigdom och utsatthet. Detta kräver långsiktigt arbete på både nationell och internationell nivå.

Förvaltningen anser att upprätthålla ett tiggeriförbud borde vara ett uppdrag för polisen, inte för ordningsvakter. Eventuella konsekvenser av avhysning vid tiggeri är svårt att överblicka.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 9 mars 2017 att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Leif Kroon (KD) som hänvisade till reservation anförd av Moderaterna.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 februari 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om fattiga EU-medborgare som tigger är komplex och omdebatterad och det finns olika syn på hur man på bästa sätt bör agera för att motverka detta samhällsproblem. Förvaltningens uppfattning är att ett förbud mot tiggeri inte ensamt skulle avhjälpa situationen eftersom tiggeri har sitt ursprung i fattigdom och utsatthet. Detta kräver långsiktigt och förebyggande arbete på både nationell och internationell nivå. Förvaltningen kan inte se att ett tiggeriförbud skulle kunna förbättra levnadsvillkoren för de individer som tigger utan snarare ytterligare marginalisera en redan utsatt grupp.

Det finns exempel på erfarenheter från städer som infört tiggeriförbud, däribland Köpenhamn, att de fattiga EU-medborgare som bor där istället väljer andra, mindre synliga, sätt att försörja sig på. Det kan påverka inflyttandet av nya fattiga EU-medborgare i bemärkelsen att det i större utsträckning är de som är beredda att hitta alternativa inkomstkällor som väljer att flytta dit. Det är därför möjligt att Köpenhamns tiggeriförbud på sikt leder till en ökad grad av brottslighet bland de fattiga EU-medborgarna (Djuve m.fl. 2015, When poverty meets affluence, Oslo)

I Socialtjänstlagen regleras kommunens yttersta ansvar för att säkerställa att enskilda får det stöd och hjälp som de behöver; människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlika levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Socialtjänstlagen omfattar personer med medborgarskap, uppehållstillstånd eller

med uppehållsrätt i Sverige. Stadsdelsnämndens rådighet över frågan om tiggeri är därför begränsad.

Om det blir aktuellt med en översyn av regelverket kring tiggeri på nationell nivå är förvaltningens uppfattning att frågan behöver belysas ur olika aspekter. Tiggeri är en del av en större fråga om fattigdom och utsatthet och det behöver tas ett helhetsgrepp kring frågan. En utredning av regelverket behöver också beakta och redogöra för hur eventuella förändringar i lagstiftning skulle påverka det kommunala uppdraget.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Motion (2016:118) om lokalt tiggeriförbud tillstyrks.
2. Därutöver anføres följande:

Under den socialdemokratiskt ledda majoritetens styre av Stockholm har situationen med illegala boplatser i offentliga miljöer eskalerat och blivit ohållbar. Boplatser fortsätter att spridas och personal tvingas att städa efter att människor utträttat sina behov exempelvis på förskolors lekplatser. Det är såväl omänskligt som sanitärt oacceptabelt. Moderaterna har tidigare föreslagit att ge ordningsvakter ett utökad mandat att avhysa illegala boplatser. Socialdemokraterna i Stadshuset och regeringskansliet har dock slagit dövörat till och står handfallna inför en situation som blir alltmer ohållbar, som strider mot mänsklig värdighet och samtidigt eroderar tilltron till rättssamhället.

Ett tiggeriförbud handlar inte, till skillnad från vad som retoriskt påstås i debatten, om att blunda för människors utsatthet eller att tro att det går att förbjuda fattigdom. Tvärtom. Att försörja sig genom att tigga, att etablera boplatser på annans mark eller att utträtta sina behov på lekplatser och i parker är oacceptabelt ur såväl ett mänskligt som socialt och sanitärt hänseende. Att från det offentliga stå överksam inför denna utveckling kan inte på något sätt påstås vara en lösning för att bryta utanförskap.

Vi instämmer med förvaltningen om att förbud mot tiggeri inte i sig utgör en permanent lösning på den utmaning vi ser. Vi anser dock att det är ett verktyg som delvis kan behöva användas för att kortsiktigt komma tillrätta med de mest akuta problemen. På längre sikt krävs givetvis andra åtgärder för att komma åt grundorsaken till problematiken. Det handlar främst om att utsatta EU-medborgare måste behandlas med respekt och fritt från diskriminering i sina hemländer. Ett tiggeriförbud kan inte stå som en ensam lösning. Arbetet mellan polis och socialtjänst i Rumänien och Sverige med uppsökande arbete måste stärkas. Moderaterna vill även se att ett toppmöte initieras på EU-nivå om mänskliga rättigheter, samt sanktioner mot medlemsländer som utsätter sin befolkning för diskriminering och förtryck. Moderaterna påbörjade även under förra mandatperioden arbetet med att rikta ekonomiskt stöd till frivilligorganisationer i hemländerna. Detta tillvaratogs dessvärre aldrig av Socialdemokraterna efter maktskiftet 2014.

En annan aspekt som har uteblivit i debatten är att många av de som tigger utnyttjas av kriminella nätverk. Det är vanligt förekommande att detta sker genom utpressning, hot om våld och människohandel. Enligt polismyndigheten har det skett

en kraftig ökning av människohandel för tiggeriändamål, därtill förekommer ett stort mörkertal.

På grund av att den socialdemokratiskt ledda majoriteten har varit handlingsförlamad i frågan om olagliga boplatser befinner vi oss i en ohållbar situation. Att låta tiggeriet fortgå och utanförskapet växa är inte acceptabelt, varken för de människor som tigger eller för övriga invånare i vår stad. Frågan om utsatta EU-medborgare sträcker sig över Stockholms och Sveriges gränser. Det är viktigt att ta in hela vidden av problemet utan skygglappar. Att tillåta tiggeri och illegala boplatser löser varken utsatthet, fattigdom eller utnyttjande av människor. Motionen bör därför tillstyrkas.

Särskilt uttalande gjordes av Abit Dundar (L) enligt följande.

Liberalernas utgångspunkt är att värna om den enskilda människans frihet och värdighet och den fria rörligheten, i enlighet med svensk lag. Stockholms stad ska fortsätta att ta ett socialt ansvar på hemmaplan, och samtidigt vara en röst för långsiktiga lösningar på EU-nivå.

Liberalerna säger nej till förslag om att förbjuda tiggeri eller inskränka den fria rörligheten. Vi välkomnar initiativ från enskilda och civilsamhället för att på olika sätt förbättra situationen för utsatta EU-migranter. Liberalerna ställer sig bakom de akutboenden, bland annat Vinternatt, som staden har bidragit till att inrätta. Vi vill också framhålla vikten av att lagar upprätthålls, bosättningar på allmän eller annans mark utan lov är inte tillåtna och ska beivras.

Den enda långsiktiga lösningen är att EU-migranternas hemländer, i dagsläget främst Rumänien och Bulgarien, gör upp med djupt rotad diskriminering, korruption och underutveckling och garanterar sina medborgare grundläggande sociala rättigheter och goda livschanser.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Trafiknämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Särskilt uttalande gjordes av Patrik Silverudd (L) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Motion (2016:118) om lokalt tiggeriförbud tillstyrks.
2. Därutöver anføres följande:

Vi instämmer med förvaltningen om att förbud mot tiggeri inte i sig utgör en permanent lösning på den utmaning vi ser. Vi anser dock att det är ett verktyg som delvis kan behöva användas för att kortsiktigt komma tillrätta med de mest akuta problemen. På längre sikt krävs givetvis andra åtgärder för att komma åt grundorsaken till problematiken. Det handlar främst om att utsatta EU-medborgare måste behandlas med respekt och fritt från diskriminering i sina hemländer. Ett tiggeriförbud kan inte stå som en ensam lösning. Arbetet mellan polis och socialtjänst i Rumänien och Sverige med uppsökande arbete måste stärkas. Moderaterna vill även se att ett toppmöte initieras på EU-nivå om mänskliga rättigheter, samt sanktioner mot medlemsländer som utsätter sin befolkning för diskriminering och förtryck. Moderaterna påbörjade även under förra mandatperioden arbetet med att rikta ekonomiskt stöd till frivilligorganisationer i hemländerna.

En annan aspekt är att många av de som tigger utnyttjas av kriminella nätverk. Det är vanligt förekommande att detta sker genom utpressning, hot om våld och människohandel. Enligt polismyndigheten har det skett en kraftig ökning av människohandel för tiggeriändamål, därtill förekommer ett stort mörkertal.

Att låta tiggeriet fortgå och utanförskapet växa är inte acceptabelt. Frågan om utsatta EU-medborgare sträcker sig över Stockholms och Sveriges gränser. Det är viktigt att ta in hela vidden av problemet. Motionen bör därför tillstyrkas.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (alla MP), Claes Elmgren m.fl. (alla S), Hanna Egeltoft (V) och Jessica Sjönell (L), enligt följande.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Liberalerna säger nej till att förbjuda tiggeri lokalt såväl som nationellt. Ytrandefriheten är en hörnsten i det svenska rättssamhället, även när det gäller att be om hjälp.

Våra grundläggande fri- och rättigheter måste försvaras, där ett förbud mot tiggeri skulle slå mot de svagaste grupperna i samhället, såsom t.ex. hemlösa och EU-migranter. Det är för oss oförsvarbart att förbjuda människor från att be andra om hjälp, oavsett om det är med några kronor, ett äpple eller en filt. Sverige behöver bli medmänskligare, inte kallare.

De senaste åren har vi sett ett kraftig ökande antal EU-migranter söka sig till Sverige. Många kommer hit för att förbättra sina livsbetingelser, de inte kan skapa sig

själva någon framtid i hemlandet. Situationen för många EU-migranter är känd och kan inte åtgärdas med ett lokalt eller nationellt tiggeriförbud.

Den enda långsiktiga lösningen är att EU-migranternas hemländer, i dagsläget främst Rumänien och Bulgarien, gör upp med djupt rotad diskriminering, korruption och underutveckling och garanterar sina medborgare grundläggande sociala rättigheter och goda livschanser.

Vi välkomnar initiativ från enskilda och civilsamhället för att på olika sätt förbättra situationen för utsatta EU-migranter. Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Liberalerna ställer sig bakom de akutboenden, bland annat Vinternatt, som staden har bidragit till att inrätta.

Miljöpartiets, Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Liberalernas utgångspunkt är att värna om den enskilda människans frihet och värdighet och den fria rörligheten, i enlighet med svensk lag. Stockholms stad ska fortsätta att ta ett socialt ansvar på hemmaplan, och samtidigt vara en röst för långsiktiga lösningar på EU-nivå.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonathan Lindgren (KD) enligt följande.

Tiggeriet som vi i hundra år kämpat för att få bort från stadens gator har tyvärr blivit en permanent del av stadsmiljön och vardagen. Idag finns hundratals olagliga bosättningar i Sverige som beräknas inhysa ca 5000 personer. Det rör sig i stort sett uteslutande om EU-medborgare från Rumänien och Bulgarien som mer eller mindre tillfälligt vistas i Sverige och livnär sig på tiggeri, pantande av burkar och diverse försäljning.

Boplatserna utgör sanitära olägenheter och är inte värdiga som bostäder åt människor. I hög grad belastar också boplatserna det omgivande samhället då avskräde och lämningar görs på förskolor, skolgårdar och offentliga miljöer. På flera håll i stadsdelen har illegala boplatser etablerats och vid upprepade tillfällen behövt avhysas. Boplatserna har inneburit miljöpåverkan i sin omedelbara närhet men också satt avtryck i stadsdelens offentliga miljö i form av nedskräpning.

Kristdemokraterna vill betona ett aktivt användande av polislagens möjligheter att avhysa illegala bosättningar och ett skyndsamt förfarande i den utsträckning en civil hantering måste utföras.

Tiggarnas livssituation kräver långsiktiga lösningar. Det rör sig om sårbara personer som ofta lever i fattigdom och misär i sina hemländer. Ofta är de utsatta för diskriminering men är även offer för kulturella strukturer inom gruppen som motsätter sig integration med majoritetssamhället. Att bo i kåkstäder på en parkeringsplats eller i skogen och tigga på svenska gator är ovärdigt och oacceptabelt. Det är inte en långsiktig väg ut ur fattigdom eller utanförskap.

Det är också uppenbart att kriminella nätverk utnyttjar de tiggande personerna med hot om våld, utpressning och människohandel. Tiggarna utnyttjas, både kvinnor och män för tiggeri, egendomsbrott och prostitution.

Stockholm kan lära sig av Köpenhamn där utsatta EU-medborgare som vill återvända till sina hemländer får hjälp att kontakta sociala myndigheter i hemlandet. Det civila samhället behöver ett tydligare politiskt stöd, såväl ekonomiskt som moraliskt. Svenska kommuner ska se över möjligheten att inrätta lämpliga vänorter i Rumänien och Bulgarien och genom detta arbete bidra till att bygga upp fungerande samhällen med skola, socialtjänst och infrastruktur.

Kommunerna måste ges större frihet att använda sina ordningsstadgor för att få bort det organiserade tiggeriet i anslutning till näringsverksamheter. Mataffärer, tunnelbanestationer och vältrafikerade stråk utgör de vanligaste platser att tigga från. För att upprätthålla ett förbud och inte överbelasta polisen, bör därför förslaget från Moderaternas motion om att ge kommunala ordningsvakter mandat att upprätthålla ordningsföreskrifter och ett tiggeriförbud beaktas.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.